

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

21. januar 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – skatter og afgifter – merværdiafgift (moms) – direktiv 2006/112/EF – artikel 2, stk. 1, litra c), artikel 24, stk. 1, og artikel 25, litra a) – afgiftspligtige transaktioner – vederlag for overføring af musikværker til almenheden – artikel 28 – organisation til kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder – opkrævning af dette vederlag hos den endelige bruger i eget navn og for indehaverne af ophavsrettighedernes regning«

I sag C-501/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien) ved afgørelse af 22. februar 2019, indgået til Domstolen den 28. juni 2019, i sagen

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

mod

Asociația culturală »Suflet de Român« ved likvidator Pro Management Insolv IPURL,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformand A. Prechal (refererende dommer), Domstolens vicepræsident, R. Silva de Lapuerta, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne N. Wahl, F. Biltgen og L.S. Rossi,

generaladvokat: J. Richard de la Tour,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor ved A. Achim,
- den rumænske regering først ved C.-R. Cantâr, R. Hațieganu og A. Rotăreanu, derefter ved E. Gane, A. Rotăreanu og R. Hațieganu, som befuldmægtigede,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

* Processprog: rumænsk.

– Europa-Kommissionen ved L. Lozano Palacios og A. Armenia, som befuldmægtigede,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. oktober 2020,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 24, stk. 1, artikel 25, litra a), og artikel 28 i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT 2006, L 347, s. 1), som ændret ved Rådets direktiv 2010/88/EU af 7. december 2010 (EUT 2010, L 326, s. 1) (herefter »momsdirektivet«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor (UCMR – ADA Forening for komponisters ophavsrettigheder, herefter »UCMR-ADA«) og på den anden side Asociația culturală »Suflet de Română« (den kulturelle forening »Rumæniens sjæl«, herefter »foreningen«), som på nuværende tidspunkt er under likvidation, vedrørende pålæggelse af merværdiafgift (herefter »moms«) på betalingen af det vederlag, som foreningen skylder UCMR-ADA for overføringen af musikværker til almenheden i forbindelse med en forestilling, der var blevet opført af foreningen.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Momsdirektivets artikel 2, stk. 1, fastsætter:
»Følgende transaktioner er momspligtige:
[...]
c) levering af ydelser, som mod vederlag foretages på en medlemsstats område af en afgiftspligtig person, der handler i denne egenskab
[...]«
- 4 Direktivets artikel 24, stk. 1, har følgende ordlyd:
»Ved »levering af ydelser« forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af varer.«
- 5 Direktivets artikel 25 er sålydende:
»En levering af ydelser kan bl.a. bestå i en af følgende transaktioner:
a) overdragelse af et immaterielt gode, uanset om fordringen på godet er skriftlig eller ikke
[...]«

6 Direktivets artikel 28 bestemmer:

»Når en afgiftspligtig person, som handler i eget navn, men for tredjemands regning, optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, anses han for selv at have modtaget og leveret den pågældende ydelse.«

Rumænsk ret

Lov om skatter og afgifter

7 Artikel 126 i legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (lov nr. 571/2003 om skatter og afgifter) af 22. december 2003 (M. Of., del I, nr. 927 af 23.12.2003) har overskriften »Afgiftspligtige transaktioner« og er i den affattelse af loven, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov om skatter og afgifter«), affattet således:

»1. I momsmæssig forstand er transaktioner, der opfylder følgende kumulative betingelser, afgiftspligtige i Rumænien:

a) transaktioner, der som omhandlet i artikel 128-130 udgør eller kan sidestilles med en levering af varer eller en levering af ydelser, som er omfattet af moms, og som foretages mod vederlag. [...]«

8 Artikel 129 i lov om skatter og afgifter, som har overskriften »Levering af ydelser«, fastsætter:

»1. Ved levering af ydelser forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af varer som defineret i artikel 128.

2. Når en afgiftspligtig person, som handler i eget navn, men for tredjemands regning, optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, anses han for selv at have modtaget og leveret den pågældende ydelse.

3. Levering af ydelser omfatter bl.a. følgende transaktioner:

[...]

b) overdragelse af et immaterielt gode, uanset om fordringen på godet er skriftlig eller ikke, herunder: overførsel og/eller overdragelse af ophavsrettigheder, patenter, licenser, varemærker og lignende rettigheder

[...]

e) formidlingsydelser, der leveres af personer, som handler i andres navn og for andres regning, når disse personer medvirker i forbindelse med levering af varer eller levering af ydelser

[...]«

Lov om ophavsret

- 9 Artikel 13 i legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (lov nr. 8/1996 om ophavsret og beslægtede rettigheder) af 14. marts 1996 (M. Of., del I, nr. 60 af 26.3.1996) har i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov om ophavsret«), følgende ordlyd:

»Anvendelsen af et værk tillægger ophavsmanden særskilte økonomiske rettigheder og enerettigheder, der giver vedkommende mulighed for at tillade eller forbyde:

[...]

- f) direkte eller indirekte overføring af værket til almenheden på en hvilken som helst måde, herunder tilrådighedsstillelse af værket for almenheden på en sådan måde, at denne får adgang til det på et individuelt valgt sted og tidspunkt

[...]«

- 10 Lovens afsnit III har overskriften »Forvaltning og forsvar af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder«. Kapitel I heri vedrørende »[f]orvaltning af ophavsmandens økonomiske rettigheder og beslægtede rettigheder« omfatter tre afdelinger. Artikel 123-123⁴ er indeholdt i afdeling I med overskriften »Almindelige bestemmelser«.

- 11 Lovens artikel 123 er sålydende:

»1. Indehaverne af ophavsretten og de beslægtede rettigheder kan udøve de rettigheder, som de indrømmes i medfør af denne lov, personligt eller på grundlag af fuldmagt gennem kollektive forvaltningsorganisationer på de betingelser, der er fastsat i denne lov.

[...]

3. Indehaverne af ophavsretten eller af de beslægtede rettigheder kan ikke overdrage de ved nærværende lov anerkendte økonomiske rettigheder til kollektive forvaltningsorganisationer.«

- 12 Lovens artikel 123¹ bestemmer:

»1. Den kollektive forvaltning er obligatorisk for udøvelsen af følgende rettigheder:

[...]

- e) retten til overføring af musikalske værker til almenheden [...]

[...]

2. Med hensyn til de af stk. 1 omfattede kategorier af rettigheder repræsenterer kollektive forvaltningsorganisationer også de indehavere af rettigheder, som ikke har givet organisationerne fuldmagt til forvaltningen af deres rettigheder.«

- 13 Artikel 125, stk. 2, i lov om ophavsret er indeholdt i afdeling II med overskriften »Organisationer til kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder« og er affattet således:

»De [kollektive forvaltnings]organisationer oprettes direkte af indehaverne af ophavsrettighederne eller de beslægtede rettigheder, hvad enten disse er fysiske eller juridiske personer, og handler inden for grænserne af den fuldmagt, der er givet dem, og på grundlag af de vedtægter, der er vedtaget efter den ved lov fastsatte procedure.«

14 Lovens artikel 129¹ har følgende ordlyd:

»Når den kollektive forvaltning er obligatorisk, tilfalder kompetencen, såfremt en indehaver [af ophavsrettigheder] ikke er tilknyttet nogen organisation, den organisation inden for den pågældende sektor, som har flest medlemmer. Ikkerepræsenterede rettighedshavere kan gøre krav på deres tilgodehavender inden for en frist på tre år regnet fra meddelelsesdatoen. Efter udløbet af denne frist bruges ikkefordelte eller ikkeindkrævede beløb i overensstemmelse med generalforsamlingens beslutning, bortset fra administrationsomkostninger.«

15 I afsnit III, kapitel I, i lov om ophavsret indeholder afdeling III med overskriften »Kollektive forvaltningsorganisationers funktionsmåde« artikel 130-135.

16 Lovens artikel 130, stk. 1, fastsætter:

»De kollektive forvaltningsorganisationer skal:

- a) meddele ikke-eksklusive tilladelser i form af en ikke-eksklusiv licens mod vederlag til de brugere, der skriftligt ansøger herom, inden enhver brug af det beskyttede repertoire
- b) udarbejde metoder for deres aktivitetsområder, herunder passende afgifter for økonomiske rettigheder, som skal forhandles med brugerne med henblik på betaling af disse afgifter i tilfælde af værker, hvis metode for brug gør det umuligt for rettighedshaverne at meddele individuel tilladelse

[...]

- e) opkræve de beløb, som brugerne er skyldige, og fordele dem mellem rettighedshaverne [...]

[...]«

17 Artikel 131¹, stk. 1, i lov om ophavsret, der supplerer bestemmelserne i artikel 130, stk. 1, litra b), er sålydende:

»Metoden forhandles af de kollektive forvaltningsorganisationer med [repræsentanterne for visse foreninger og brugerorganisationer] på grundlag af følgende hovedkriterier:

- a) kategorien af rettighedshavere, medlemmer eller ikkemedlemmer, samt det område, inden for hvilket forhandlingen finder sted

[...]

- d) andelen af de antal gange, hvor det repertoire, som forvaltes af den kollektive forvaltningsorganisation, bruges

[...]

- f) de indtægter, som brugerne oppebærer ved udøvelsen af den aktivitet, hvorved der gøres brug af det repertoire, der er genstand for forhandlingen.

[...]«

18 Lovens artikel 134 bestemmer:

»1. Udøvelsen af den kollektive forvaltning i henhold til fuldmagten begrænser på ingen måde indehavernes økonomiske rettigheder.

2. Den kollektive forvaltning udøves efter følgende regler:

- a) Beslutninger om metoder og regler for opkrævning af vederlag og andre beløb fra brugerne og om fordeling af disse beløb mellem rettighedshaverne samt om andre mere væsentlige aspekter af den kollektive forvaltning skal i henhold til vedtægterne træffes af medlemmerne på generalforsamlingen.
- b) Den provision, som de rettighedshavere, der er medlemmer af en kollektiv forvaltningsorganisation, skal betale sidstnævnte til dækning af dennes driftsomkostninger [...], og den provision, der tilkommer den kollektive forvaltningsorganisation, som er den eneste opkræver [...], kan samlet set ikke udgøre mere end 15% af de beløb, der modtages årligt.
- c) I mangel af en udtrykkelig beslutning fra generalforsamlingen kan beløb, som en kollektiv forvaltningsorganisation opkræver, ikke anvendes til fælles formål ud over afholdelse af de faktiske omkostninger, der er knyttet til opkrævningen af de skyldige beløb og til fordelingen heraf mellem medlemmerne; generalforsamlingen kan beslutte, at maksimalt 15% af de opkrævede beløb kan anvendes til fælles formål og alene inden for grænserne af det pågældende aktivitetsområde.
- d) De beløb, som en kollektiv forvaltningsorganisation opkræver, fordeles individuelt mellem rettighedshaverne i forhold til anvendelsen af hver enkelt rettighedshavers repertoire senest 6 måneder efter datoen for opkrævningen; rettighedshaverne kan inden for en frist på 30 dage regnet fra datoen for opkrævningen gøre krav på betaling af beløb, der er opkrævet i deres navn, eller beløb, hvis fordeling ikke kræver fremlæggelse af særlig dokumentation.
- e) Den provision, som rettighedshaverne er skyldige, fratrækkes hver enkelt rettighedshavers tilgodehavende efter beregning af den individuelle fordeling.

[...]

3. Vederlag, der betales til kollektive forvaltningsorganisationer, er ikke sidestillet med og kan ikke sidestilles med indtægter for disse organisationer.

4. Kollektive forvaltningsorganisationer kan ikke i henhold til denne lov med deres fuldmagt få overdraget eller tildelt ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder eller udøvelsen af disse rettigheder.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 19 UCMR-ADA er en organisation til kollektiv forvaltning af økonomiske ophavsrettigheder til musikværker, der er blevet udpeget af Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (det rumænske kontor for ophavsret) som det eneste organ i Rumænien, der opkræver vederlag for økonomiske ophavsrettigheder til overføring til almenheden af sådanne værker i forbindelse med koncerter, forestillinger eller kunstneriske arrangementer.
- 20 Foreningen opførte den 16. november 2012 en forestilling, under hvilken der blev fremført en række musikværker for et publikum. Til dette formål havde foreningen mod betaling af vederlag for overføring af disse værker til almenheden indhentet en ikkeeksklusiv licens fra UCMR-ADA.
- 21 Eftersom foreningen kun havde betalt en del af det vederlag, som UCMR-ADA havde krævet, så sidstnævnte sig nødsaget til at anlægge et søgsmål. Såvel retten i første instans som appeldomstolen traf afgørelse om, at foreningen skulle betale det fulde beløb af det opkrævede vederlag, idet

sidstnævnte retsinstans dog fandt, at den af UCMR-ADA foretagne transaktion med opkrævning af vederlag ikke var momspligtig, og nedsatte det af foreningen skyldige beløb med beløbet på denne moms.

- 22 I den kassationsappel, der er blevet iværksat for Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien), har UCMR-ADA gjort gældende, at appeldomstolen tilsidesatte lov om skatter og afgifter samt princippet om afgiftens neutralitet, for så vidt som dens afgørelse bevirker, at det er UCMR-ADA og ikke foreningen, der skal bære momsbyrden, selv om den førstnævnte ikke er den endelige bruger af de pågældende værker.
- 23 Eftersom den forelæggende ret er i tvivl om fortolkningen af momsdirektivet, har den for det første stillet et spørgsmål om, hvorvidt den transaktion, hvorved indehavere af ophavsrettigheder til musikværker giver arrangører af forestillinger tilladelse til at bruge disse værker, kan anses for en »levering af ydelser mod vederlag« i direktivets forstand. Selv om den forelæggende ret er opmærksom på, at der i hovedsagen er tale om andre økonomiske rettigheder og andre kategorier af indehavere end dem, der er omhandlet i den sag, som gav anledning til dom af 18. januar 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), ønsker den i denne henseende oplyst, om Domstolens ræsonnement i den nævnte dom kan finde anvendelse mutatis mutandis i den foreliggende sag.
- 24 Såfremt den nævnte transaktion skal anses for en levering af ydelser foretaget mod vederlag, ønsker den forelæggende ret under henvisning til dom af 14. juli 2011, Henfling m.fl. (C-464/10, EU:C:2011:489), for det andet oplyst, om en kollektiv forvaltningsorganisation ved at opkræve vederlag fra brugerne handler i egenskab af afgiftspligtig person som omhandlet i momsdirektivets artikel 28. I bekræftende fald ønsker den oplysninger om de konsekvenser, som dette for så vidt angår forpligtelsen til at udstede fakturaer med angivelse af moms har for såvel denne kollektive forvaltningsorganisation som indehaverne af ophavsrettighederne.
- 25 På denne baggrund har Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Leverer indehavere af rettigheder til musikværker en ydelse som omhandlet i [momsdirektivets] artikel 24, stk. 1, og artikel 25, litra a), [...] til arrangører af forestillinger, fra hvilke kollektive forvaltningsorganisationer på grundlag af en tilladelse – en ikkeeksklusiv licens – i eget navn, men på vegne af disse indehavere, [opkræver] vederlag for overføring til almenheden af musikværker?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om kollektive forvaltningsorganisationer, når de [opkræver] vederlag fra arrangører af forestillinger for retten til overføring til almenheden af musikværker, da handler som afgiftspligtige personer som omhandlet i momsdirektivets artikel 28, og om de er forpligtede til at udstede fakturaer med moms til de respektive arrangører af forestillinger, og om ophavsmænd og andre indehavere af ophavsrettigheder til musikværker skal udstede fakturaer med moms til de kollektive forvaltningsorganisationer, når vederlagene udbetales til dem?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 26 Retsmødet, der oprindeligt skulle have været afholdt den 27. maj 2020, blev som følge af sundhedskrisen annulleret, og de spørgsmål, der var blevet stillet til mundtlig besvarelse, blev ændret til spørgsmål til skriftlig besvarelse. Parterne besvarede disse spørgsmål inden for den fastsatte frist.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 27 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), artikel 24, stk. 1, og artikel 25, litra a), skal fortolkes således, at en indehaver af ophavsrettigheder til musikværker foretager en levering af ydelser mod vederlag til en arrangør af forestillinger, som er den endelige bruger, når sidstnævnte opnår en ikkeeksklusiv licens, der giver vedkommende tilladelse til at overføre disse værker til almenheden mod betaling af et vederlag, som opkræves af en udpeget kollektiv forvaltningsorganisation, der handler i sit navn, men for denne indehaver af ophavsrettigheders regning.
- 28 Det fremgår af momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), at levering af ydelser, som mod vederlag foretages på en medlemsstats område af en afgiftspligtig person, der handler i denne egenskab, er momspligtig.
- 29 I medfør af direktivets artikel 24, stk. 1, skal der ved levering af ydelser forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af varer. Momsdirektivets artikel 25 opregner på ikkeudtømmende vis tre forskellige transaktioner, som kan anses for »levering af ydelser«, herunder den i nævnte artikel 25, litra a), anførte transaktion, der består i overdragelse af et immaterielt gode.
- 30 Inden der tages stilling til, hvorvidt en levering af ydelser som den i hovedsagen omhandlede kan udgøre en overdragelse af et immaterielt gode i denne bestemmelses forstand, skal det efterprøves, om en sådan transaktion foretages mod vederlag. I henhold til momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), skal en sådan levering af ydelser nemlig, således som det fremgår af nærværende doms præmis 28, under alle omstændigheder foretages mod vederlag for at henhøre under dette direktiv (jf. i denne retning dom af 18.1.2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, præmis 24).
- 31 Det følger af fast retspraksis, at en levering af ydelser kun foretages mod vederlag som omhandlet i momsdirektivet, og dermed kun er afgiftspligtig, såfremt der mellem tjenesteyderen og modtageren består et retsforhold, der vedrører en gensidig udveksling af ydelser, idet det af tjenesteyderen opkrævede vederlag udgør den faktiske modværdi af den ydelse, som leveres til modtageren. Dette er tilfældet, såfremt der består en direkte sammenhæng mellem den leverede ydelse og den modtagne modværdi, idet de betalte beløb udgør den faktiske modydelse for den individualiserede ydelse, som leveres inden for rammerne af et retsforhold, der vedrører en gensidig udveksling af ydelser (jf. bl.a. dom af 18.1.2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, præmis 25 og 26, og af 11.6.2020, Vodafone Portugal, C-43/19, EU:C:2020:465, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 Ifølge de af den forelæggende ret fremlagte oplysninger er der ved den nationale lovgivning, som finder anvendelse i hovedsagen, blevet indført en obligatorisk kollektiv forvaltning med hensyn til udøvelsen af retten til at overføre musikværker til almenheden, bl.a. i forbindelse med forestillinger. Denne kollektive forvaltning indebærer navnlig, at kun en enkelt udpeget kollektiv forvaltningsorganisation har pligt til at meddele de brugere – såsom arrangører af forestillinger – der anmoder herom, en ikkeeksklusiv licens til overføring af det pågældende værk til almenheden. Ved at opkræve det vederlag, der skyldes til indehaverne af ophavsrettighederne som modydelse for denne tilladelse, handler denne organisation i sit navn, men for disse indehavere af ophavsrettigheders regning, idet det herved ikke har nogen betydning, om de sidstnævnte er medlemmer eller ej af den nævnte organisation.
- 33 Det fremgår af disse oplysninger, at på trods af den kollektive forvaltningsorganisations indgriben leverer indehaveren af ophavsrettigheder i en situation som den i hovedsagen omhandlede en ydelse mod vederlag til arrangøren af forestillinger.

- 34 I en sådan situation foreligger der nemlig for det første et retsforhold, i forbindelse med hvilket der udveksles gensidige ydelser, for så vidt som indehaveren af ophavsrettighederne til et musikværk ved at tillade overføring af dette værk til almenheden giver en bruger tilladelse til at bruge det. Denne bruger leverer derefter en ydelse til den nævnte indehaver ved at opfylde sin pligt til at betale den kollektive forvaltningsorganisation vederlaget for brug af det ønskede værk. Sidstnævnte handler i dette tilfælde for indehaverne af ophavsrettighedernes regning.
- 35 Den omstændighed, at brugen af det beskyttede værk tillades efter udtrykkelig anmodning herom fra brugeren, der dernæst betaler det skyldige vederlag, bekræfter i en situation som den i hovedsagen omhandlede ikke blot, at der foreligger et retsforhold, i forbindelse med hvilket der udveksles gensidige ydelser mellem den tjenesteydende indehaver og den modtagende bruger, men gør det samtidig muligt at fastslå en direkte sammenhæng mellem den ydede tjeneste og den modtagne faktiske modydelse.
- 36 Det skal i en situation som den i hovedsagen omhandlede for det andet fastslås, at det af brugeren betalte vederlag udgør den faktiske modydelse for den tjenesteydelse, der er blevet leveret inden for rammerne af dette retsforhold. I denne henseende fremgår det af de af den forelæggende ret fremlagte oplysninger, at det med det beløb, som den kollektive forvaltningsorganisation skylder indehaverne af ophavsrettigheder, tilsigtes at betale for den ydede tjeneste, skønt beløbet i sidste ende fastlægges i henhold til de metoder, der er fastsat i national ret.
- 37 Denne konklusion afkræftes ikke af den omstændighed, at dette vederlag opkræves af en kollektiv forvaltningsorganisation, for så vidt som denne handler for indehaverne af ophavsrettighedernes regning, og drages heller ikke i tvivl af den omstændighed, at den kollektive forvaltning af vederlaget følger af en lovmæssig forpligtelse, således som generaladvokaten har anført i punkt 48 i forslaget til afgørelse, eller af den omstændighed, at den kollektive forvaltningsorganisation handler på vegne af såvel de ophavsmænd, der er medlemmer af organisationen, som dem, der ikke er, for så vidt som dens forvaltningsfremgangsmåde ikke varierer i forhold til kategorien af indehavere af ophavsrettigheder.
- 38 En situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, adskiller sig i to henseender fra den situation, som gav anledning til dom af 18. januar 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22). For det første foreligger der et retsforhold, i forbindelse med hvilket der udveksles gensidige ydelser mellem indehaverne af rettighederne til det beskyttede værk og en endelig bruger heraf. For det andet er en direkte sammenhæng mellem leveringen af en ydelse og en modværdi godtgjort, idet det vederlag, som den endelige bruger skal betale, udgør den faktiske modydelse for den individualiserede ydelse, som indehaveren af ophavsretten har leveret, mens Domstolen i den nævnte doms præmis 28-30 fastslog, at det pågældende vederlag, som visse producenter og importører skyldte i medfør af national ret, der også fastsatte størrelsen heraf, havde til formål at finansiere den rimelige kompensation til de pågældende indehavere af ophavsrettigheder.
- 39 For så vidt som det er blevet godtgjort, at den i hovedsagen omhandlede transaktion udgør en levering af ydelser mod vederlag som omhandlet i momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), er det ikke nødvendigt at afgøre, om den henhører under begrebet »overdragelse af et immaterielt gode« som omhandlet i direktivets artikel 25, litra a), idet listen over de tjenesteydelser, der er omhandlet i nævnte artikel 25, ikke er udtømmende.
- 40 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), skal fortolkes således, at en indehaver af ophavsrettigheder til musikværker foretager en levering af ydelser mod vederlag til en arrangør af forestillinger, som er den endelige bruger, når denne arrangør på grundlag af en ikkeeksklusiv licens har tilladelse til at overføre disse værker til almenheden mod betaling af et vederlag, som opkræves af en udpeget kollektiv forvaltningsorganisation, der handler i sit navn, men for denne indehaver af ophavsrettighedens regning.

Det andet spørgsmål

- 41 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om momsdirektivets artikel 28 skal fortolkes således, at en kollektiv forvaltningsorganisation, der i sit eget navn, men på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder til musikværker, opkræver det vederlag, der skyldes til dem som modydelse for tilladelsen til at overføre deres beskyttede værker til almenheden, handler i egenskab af »afgiftspligtig person« i denne artikels forstand og dermed anses for at have modtaget denne levering af ydelser fra disse indehavere, inden organisationen selv leverer den til den endelige bruger. Den forelæggende ret ønsker ligeledes oplyst, om det i en sådan situation forholder sig således, at den kollektive forvaltningsorganisation for det første skal udstede fakturaer i sit navn til den endelige bruger, hvori det fra brugeren opkrævede vederlag er angivet inklusive moms, og at indehaverne af ophavsrettighederne for det andet dernæst er forpligtet til at tilstille den kollektive forvaltningsorganisation fakturaer med angivelse af moms for den ydelse, der er blevet leveret som modydelse for det opkrævede vederlag.
- 42 Hvad angår dette spørgsmåls første del skal det bemærkes, at når en afgiftspligtig person, som handler i sit eget navn, men for tredjemands regning, optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, anses den pågældende person i medfør af momsdirektivets artikel 28 for selv at have modtaget og leveret den pågældende ydelse.
- 43 Denne bestemmelse skaber således en retlig fiktion om to identiske tjenesteydelser, der leveres efter hinanden. I medfør af denne fiktion anses den erhvervsdrivende, der optræder som formidler ved leveringen af tjenesteydelser, og som er kommissionær, for først at have modtaget de omhandlede tjenesteydelser fra den erhvervsdrivende, for hvis regning denne handler, og som er kommittent, før den pågældende anses for dernæst selv at levere disse tjenesteydelser til en kunde (dom af 4.5.2017, Kommissionen mod Luxembourg, C-274/15, EU:C:2017:333, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 I det foreliggende tilfælde fremgår det for det første af forelæggelsesafgørelsen, at den kollektive forvaltning er obligatorisk i forbindelse med udøvelsen af retten til overføring af musikværker til almenheden, herunder i forbindelse med forestillinger. I dette tilfælde repræsenterer den udpegede kollektive forvaltningsorganisation også de rettighedshavere, der ikke har givet organisationen en fuldmagt, og som derfor ikke er medlemmer af denne organisation. For det andet kan de eksklusive økonomiske rettigheder, som indehaverne af ophavsrettighederne har, og som gør det muligt for disse bl.a. at tillade eller forbyde overføringen af et værk til almenheden, ikke gøres til genstand for en overdragelse til de kollektive forvaltningsorganisationer. For det tredje fremgår det af gældende national ret, at den kollektive forvaltningsorganisation har pligt til dels at meddele ikkeeksklusive licenser til de brugere, der anmoder herom, dels at udarbejde metoder, som skal forhandles med brugerne med henblik på betaling af passende vederlag i tilfælde af værker, hvis metode for brug gør det umuligt for rettighedshaverne at meddele individuel tilladelse. I den situation, hvor et vederlag skyldes til indehaverne i henhold til disse metoder, skal den tilladelse, som den kollektive forvaltningsorganisation har meddelt en bruger, for det fjerde indeholde en angivelse af de beløb, som den nævnte organisation opkræver i sit navn, men for indehaverne af ophavsrettighedernes regning.
- 45 Det følger af samtlige disse forhold, set under ét, at det i en situation som den i hovedsagen omhandlede forholder sig således, at den kollektive forvaltningsorganisation ved at meddele licenser til brugerne af de beskyttede værker og ved i sit navn, men for indehaverne af ophavsrettighedernes regning, at opkræve et vederlag som modydelse for denne brug optræder som formidler i forbindelse med den ydelse, som denne indehaver har leveret til brugeren, dvs. arrangøren af forestillinger. Organisationen skal derfor anses for i første omgang at have modtaget den nævnte ydelse fra de pågældende indehavere, inden den i anden omgang selv leverede ydelsen til de endelige brugere.

- 46 Følgelig skal den kollektive forvaltningsorganisation under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede anses for at have handlet som en kommissionær som omhandlet i momsdirektivets artikel 28.
- 47 Den omstændighed, at en kollektiv forvaltningsorganisation også repræsenterer indehavere af ophavsrettigheder, der ikke har givet organisationen nogen fuldmagt, modsiger ikke denne konklusion, for så vidt som hverken den pågældende ydelse eller de metoder, i henhold til hvilke den leveres, er forskellige alt efter, hvilken kategori af indehavere der er omhandlet.
- 48 Det fremgår nemlig af de oplysninger, der er blevet fremlagt af såvel den forelæggende ret som den rumænske regering, at i den ordning med obligatorisk kollektiv forvaltning, der er omhandlet i hovedsagen, foretages der i gældende ret ingen sontring i forhold til egenskaben af medlem eller ikke-medlem af en kollektiv forvaltningsorganisation for så vidt angår meddelelsen af licenser, opkrævningen af vederlag, fordelingen heraf og den provision, som skyldes til den kollektive forvaltningsorganisation.
- 49 Hvad angår det nævnte spørgsmåls anden del, der vedrører konsekvenserne af anvendelsen af momsdirektivets artikel 28 for så vidt angår fakturering, skal det bemærkes, at eftersom denne bestemmelse er indeholdt i direktivets afsnit IV med overskriften »Afgiftspligtige transaktioner«, henhører tjenesteydelser, der leveres efter hinanden, under momsens anvendelsesområde. Det følger heraf, at hvis den levering af ydelser, i forbindelse med hvilken en erhvervsdrivende optræder som formidler, er momspligtig, er retsforholdet mellem denne erhvervsdrivende og den erhvervsdrivende, for hvis regning denne handler, ligeledes momspligtigt (jf. i denne retning dom af 19.12.2019, Amărăști Land Investment, C-707/18, EU:C:2019:1136, præmis 38).
- 50 Når en kollektiv forvaltningsorganisation, der handler i egenskab af afgiftspligtig person, i sit navn, men for indehaverne af ophavsrettighedernes regning, foretager en transaktion, som består i at meddele ikkeeksklusive licenser til arrangører af forestillinger med henblik på overføring af musikværker til almenheden mod vederlag, foretager denne organisation således en transaktion, der er omfattet af momsens anvendelsesområde, ligesom indehaverne af ophavsrettigheder leverer en afgiftspligtig ydelse, når de modtager vederlag fra den kollektive forvaltningsorganisation.
- 51 I en sådan situation og med henblik på overholdelse af princippet om afgiftsneutralitet er den afgiftspligtige kollektive forvaltningsorganisation forpligtet til i sit navn at tilstille den endelige bruger en regning, hvori opkrævningen af det af brugeren skyldige vederlag er angivet med tillæg af moms. Efter modtagelse af det vederlag, som er blevet overført af denne organisation, skal indehaverne af ophavsrettighederne dernæst, såfremt de er afgiftspligtige personer, udstede en faktura til organisationen, hvori det modtagne vederlag og den moms, som vederlaget er blevet pålagt, skal være angivet.
- 52 Det følger af det ovenstående, at momsdirektivets artikel 28 skal fortolkes således, at en kollektiv forvaltningsorganisation, der i sit eget navn, men på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder til musikværker, opkræver det vederlag, der skyldes til dem som modydelse for tilladelsen til at overføre deres beskyttede værker til almenheden, handler i egenskab af »afgiftspligtig person« i denne artikels forstand og dermed anses for at have modtaget denne levering af ydelser fra disse indehavere, inden organisationen selv leverer den til den endelige bruger. I en sådan situation er denne organisation forpligtet til i sit navn at tilstille den endelige bruger fakturaer, hvori det fra brugeren opkrævede vederlag er angivet inklusive moms. Indehaverne af ophavsrettighederne er dernæst forpligtet til at tilstille den kollektive forvaltningsorganisation fakturaer med angivelse af moms for den ydelse, der er blevet leveret som modydelse for det opkrævede vederlag.

Sagsomkostninger

⁵³ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 2, stk. 1, litra c), i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem, som ændret ved Rådets direktiv 2010/88/EU af 7. december 2010, skal fortolkes således, at en indehaver af ophavsrettigheder til musikværker foretager en levering af ydelser mod vederlag til en arrangør af forestillinger, som er den endelige bruger, når denne arrangør på grundlag af en ikkeeksklusiv licens har tilladelse til at overføre disse værker til almenheden mod betaling af et vederlag, som opkræves af en udpeget kollektiv forvaltningsorganisation, der handler i sit navn, men for denne indehaver af ophavsrettigheders regning.**
- 2) **Artikel 28 i direktiv 2006/112/EF, som ændret ved direktiv 2010/88, skal fortolkes således, at en kollektiv forvaltningsorganisation, der i sit eget navn, men på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder til musikværker, opkræver det vederlag, der skyldes til dem som modydelse for tilladelsen til at overføre deres beskyttede værker til almenheden, handler i egenskab af »afgiftspligtig person« i denne artikels forstand og dermed anses for at have modtaget denne levering af ydelser fra disse indehavere, inden organisationen selv leverer den til den endelige bruger. I en sådan situation er denne organisation forpligtet til i sit navn at tilstille den endelige bruger fakturaer, hvori det fra brugeren opkrævede vederlag er angivet inklusive merværdiafgift (moms). Indehaverne af ophavsrettighederne er dernæst forpligtet til at tilstille den kollektive forvaltningsorganisation fakturaer med angivelse af moms for den ydelse, der er blevet leveret som modydelse for det opkrævede vederlag.**

Underskrifter